

Verraderlijke runderziekte BVD kan onverwacht opduiken

Tekst: Berrie Klein Swormink Foto: Boehringer Ingelheim Animal Health

KENNISPARTNERS

BVD is een van de meest schadelijke runderziekten. In veel landen zijn er programma's om de ziekte vrijwillig of verplicht te bestrijden. Toch lukt het wereldwijd niet

om BVD sterk terug te dringen, laat staan uit te roeien. In sommige EU-landen is er al wel vooruitgang geboekt, maar volledig vrij worden blijkt een moeilijke opgave.

Bovine Viral Diarrhoea (BVD) kennen we al 70 jaar. Wereldwijd wordt de ziekte algemeen erkend als de economisch meest schadelijke infectieziekte bij rundvee' zegt Lucy Metcalfe, Global Technical Manager for Ruminant Biologicals bij farmaceutisch bedrijf Boehringer Ingelheim Animal Health. Metcalfe was een van de sprekers tijdens het congres rond de uitreiking van de BVDzero Award 2018 vorige maand in Barcelona (zie kader).

'Het frappante van BVD is dat de ziekte zeer hardnekkig is en zich wereldwijd maar moeilijk laat terugdringen. Juist in Noord-Amerika, het deel van de wereld waar de ziekte in 1946 voor het eerst beschreven is, zien we de laatste jaren het aantal besmette bedrijven weer toenemen. Dit ondanks het feit dat er de afgelopen decennia veel inspanningen zijn gepleegd om de ziekte aan te pakken.'

BESTRIJDING IN EUROPA

Omdat BVD een grote impact heeft op de gezondheid en dierenwelzijn, economische schade oplevert en zich makkelijk verspreidt, hebben diverse Europese landen programma's om de ziekte te bestrijden. Soms verplicht en soms op vrijwillige basis. De Scandinavische landen zijn het langst hier mee bezig en zijn grotendeels vrij van BVD.

In bijvoorbeeld Ierland loopt sinds 2013 een verplicht BVD-controleprogramma waarbij onder meer alle geboren kalveren in de eerste levensweek op BVD worden onderzocht. Rundveehouders ontvangen een vergoeding voor afvoer van BVD-dragerkalveren. In de periode 2013-2017 is in Ierland het aandeel BVD-dragers afgenomen van 0,66 procent naar 0,1 procent.

Ook in ons buurland Duitsland heeft de georganiseerde strijd tegen BVD zijn vruchten afgeworpen. Daar geldt sinds 2011 een controleprogramma dat in 2016 is aangescherpt. In diverse Duitse deelstaten ondersteunt de overheid vaccinatie met subsidies. De Duitse aanpak oogt succesvol. In 2017 was het aandeel BVD-dragerkalveren gezakt tot 0,01 procent. Toch raakt het land nog niet BVD-vrij. Elke maand worden er nog nieuwe uitbraken gemeld in diverse Duitse deelstaten.

Een uitbraak die in Nederland veel impact

Vaccinatie is een effectieve manier om een rundveestapel tegen een BVD-infectie te beschermen.

had was de grote BVD type 2-uitbraak in 2012-2013. Toen raakten diverse bedrijven besmet met deze agressieve virusvariant en verspreidde het zich via geïmporteerde kalveren ook naar Nederlandse vleeskalverbedrijven. Van de besmette kalveren stierf 50-80 procent.

De Zwitserse aanpak was aanvankelijk succesvol. Het land is jaren BVD-vrij geweest, maar sinds 2017 nemen de BVD-gevallen weer toe.

AANPAK IN NEDERLAND

In Nederland is er pas sinds dit jaar sprake van een georganiseerde aanpak van BVD. Op initiatief van de zuivelindustrie moeten alle melkveehouders deelnemen aan een BVD-programma. Melkveehouders kunnen daarbij kiezen uit verschillende routes. Alle routes zijn vooral gericht op het bewaken van de BVD-status van een bedrijf. Onder meer via

onderzoek van tankmelk, antistoffen bij het jongvee en oorbiopten van pasgeboren kalveren. Voor niet-melkveeleverende rundveebedrijven is er nog geen verplichte BVD-aanpak.

De groeiende aandacht voor BVD lijkt bij te dragen aan het terugdringen van het virus. Uit cijfers van de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) blijkt dat er in 2015 op 8,7 procent van de melkveebedrijven een indicatie was voor BVD-viruscirculatie. Twee jaar eerder was dit nog 13,6 procent.

Marieke Blom, Productmanager Ruminants bij Boehringer Ingelheim, verwacht dat de BVD-routes die melkveehouders volgen, de komende jaren zullen leiden tot een verdere daling van het aandeel melkveebedrijven met BVD-infecties.

Maar Blom plaatst ook kanttekeningen en wijst op BVD-ontwikkelingen buiten Nederland. 'Het is zinvol om te zien hoe ze in andere landen BVD proberen in te dammen. Daar kunnen we van leren. Onder meer dat het heel lastig is om BVD volledig kwijt te raken.'

'Wereldwijd zien we dat het virus steeds weer de kop op steekt. Ondanks het consequent afvoeren van dragers, gebeurt het vaak dat een bedrijf op enig moment toch met een BVD-infectie te maken krijgt. En juist op bedrijven waar geen runderen zijn met afweerstoffen tegen BVD kan dan de schade groot zijn. Als je BVD-uitbraken op bedrijven in verschillende landen analyseert, blijkt een gemene deler dat vaak niet goed te verklaren is hoe het virus op het bedrijf gekomen is', zegt Volker Moennig, hoogleraar virologie aan de universiteit van Hannover (Duitsland).

'In theorie is de verspreiding van het BVD-virus goed uit te leggen. In de praktijk blijkt echter dat de virusverspreiding heel complex is. Dierenartsen en onderzoekers die een BVD-case uitpluizen moeten als detectives te werk gaan om de introductie en verspreiding van het virus te herleiden.'

'Vaak is niet goed te verklaren hoe het virus op het bedrijf gekomen is'

Bij de aanpak van BVD is het identificeren en verwijderen van dragerdieren belangrijk, net zoals bioveiligheidsmaatregelen om te voorkomen dat het BVD-virus op het bedrijf komt en zich kan verspreiden. Vaccineren tegen BVD is een effectieve manier om een rundveestapel tegen een BVD-infectie te beschermen. In Nederland is de vaccinatiegraad niet heel hoog. Volgens schattingen van vaccinleverancier Boehringer Ingelheim wordt ongeveer 20 procent van de Nederlandse melkveestapel gevaccineerd tegen BVD.

Blom: 'Juist vanwege de verplichte deelname aan een BVD-route hebben veel melkveehouders het idee dat ze BVD onder controle hebben. Ze lopen echter het risico dat het een keer misgaat. En dan is de financiële schade vele malen groter dan de kosten van het beschermen van de veestapel door te vaccineren.'

Kennis over BVD-bestrijding vergroten via award

De BVDzero Award is een initiatief van farmaceutisch bedrijf Boehringer Ingelheim. Dit bedrijf heeft zich ten doel gesteld om te bereiken dat de ziekte BVD geen rol meer speelt op rundveebedrijven. Dierenartsen die een BVD-uitbraak en de bestrijding daarvan vastleggen, kunnen de award winnen.

Het doel van de wedstrijd is om kennis over BVD-bestrijding te delen en om de aanpak van BVD in de rundveehouderij voor het voetlicht te brengen.

In de top tien voor de BVDzero Award 2018 eindigde de BVD-case van dierenarts Marleen Doornbos-Hartman in Appingedam (Groningen) op de vijfde plaats.

Winnaar van de vorige maand uitgereikte award is de Britse dierenarts Ana Bruguera Sala. Zij was betrokken bij een BVD-uitbraak op een vleesveebedrijf in Noordoost-Engeland. De boer kocht vorig jaar 17 drachtige vaarzen. Deze waren vrij van BVD, zo bleek uit bloedonderzoek. Toch brachten de vaarzen BVD-dragerkalveren ter wereld.

Dierenarts Bruguera vermoedt dat de vaarzen, die bij aankoop tussen de 83 en 166 dagen drachtig waren, het BVD-virus hebben opgelopen doordat ze in het weiland contact hadden met runderen van een buurbedrijf.